

Ungvár története

Ungvár (ukránul: Ужгород [Uzshorod], ruszinul Ужгород [Uzshorod], oroszul: Ужгород [Uzsgorod], szlovákul és csehül Užhorod, németül: Ungwar, jiddisül אונגוויך [Ungvir, Ingver, Yngvyr]) területi jelentőségű város Ukrajnában, Kárpátaljai területi székhelye, legnagyobb települése. Az Alföld északi peremén, az Előkárpátok nyugati részén, az Ung folyó mentén terül el, a jelenlegi ukrán-szlovák határ mellett.

Utca részlet az Ung felől

A népvándorlás időszakában a területén kelta, gall, római, kun, longobárd, szláv, avar és bolgár törzsek fordultak meg.

Források szerint a Vereckei hágón átkelt magyar seregek 894-ben foglalták el Ungvárt Laborc fejedelemtől. Anonymus krónikája szerint Ungváron adta át Álmos fiának, Árpádnak a fővezérséget. Innen eredhet Árpád „hungvári vitéz” elnevezése.

Ungvár a 9–10. században leginkább a város területén álló várat jelentette. A vár megépítését illetően többféle elmélet létezik. Egyes teóriák szerint a vár szláv erődítmény volt Ungográd néven, míg mások szerint a betelepülő magyarok alapították a várat, amely a honfoglalást követő, de leginkább az Árpád-házi időkben kétségkívül magyar végvárként szolgált. Az I. (Szent) István által alapított várispánságok egyike volt Ungvár, amelyhez 18 község tartozott. Fontos továbbá szólni arról, hogy a környék lakói leginkább várjobbágyok, várcselédek voltak. Ez a nagy arány leginkább az Árpád-házi királyok halicsi hadjáratai miatt volt szükségszerű.

Az 1241. évi tatárjárás súlyos károkat okozott a várban. Ezt követően alakult ki a vármegyerendszer. Nagykapos központtal jött létre Ung vármegye, amelyben Ungvár csak járásközponti szerepet tölt be.

1320 körül került Ungvár vára a Drugeth olasz származású család kezére, akik hozzáálltak a vár újjáépítéséhez. Ekkor költöztek a városba leginkább német, flamand és olasz telepesek, akik hamar felvirágoztatták a kereskedelmet. Ekkor épült új híd az Ung folyón. 1384-ben

Drugeth László behívta a pálos szerzetesrendet, akik 1430-ig működtették itt iskolájukat. 1430-ban Ungvár szabad királyi város kiváltságos címet kapott, ez egyben a városi polgárság megerősödését is jelentette. A 16–17. században különböző manufaktúrák jöttek létre a városban.

A reformáció idején Ungvár komoly protestáns központtá alakult. 1598-ban megalakult a református iskola is. 1610-ben azonban Pázmány Péter visszatérítette Drugeth Györgyöt a katolikus hitre, majd 1646-ban Jakusits Anna (Drugeth Jánosözvegye) áttelepítette a homonnai jezsuita rendi kolostort a városba. Ebben az időszakban komoly vallási harcok indultak a német protestáns telepesek és a jezsuiták között.

1646. április 24-én az ungvári vár kápolnájában jött létre az Unió, amelynek értelmében a magyarországi ortodox egyházátért a római pápa fennhatósága alá. Így új vallás született a városban, a görög katolikus felekezet.

A Rákóczi-szabadságharc leverésével a Habsburg-ellenesnek minősített Ungvár fokozatosan elvesztette kiváltságait, 1740-ben úgynevezett kamarás város lett.

1769-ben Ung vármegye székhelye Nagykaposról Ungvárra került át. Ekkor épült meg a ma is álló vármegyeháza. 1775 körül került át Munkácsról a görög katolikus püspökség központja. II. József türelmi rendelete után kezdődött meg a zsidók bevándorlása elsősorban Galíciából, akik hamar a korábban leginkább görög kézen lévő kereskedelem nagy részét magukénak tudhatták.

1847-ben Petőfi Sándor „Úti levelei”-ben még lesújtó véleménnyel számolt be Ungvárról, azonban a város a szabadságharc bukása után fokozatos fejlődésnek indult: megkezdődött az utcák kövezése (1850), a csatornázás (1855), a tűzveszélyes tetőszerkezetek átalakítása. 1872-ben épült meg a Magyar Északkeleti Vaspálya Társaság tulajdonát képező Csap – Ungvár vasútvonal, amely az államosítás során hamar a Magyar Államvasutak kezébe került. Ezt követően a város kulturális, gazdasági élete hirtelen fellendült: iskolák, közintézmények épültek, pénzügyintézetek, takarékszövetkezetek létesültek.

A trianoni békeszerződés előtt Ung vármegye rendezett tanácsú városa. 1910-ben 16 919 lakosából 13 590 magyar, 1219 szlovák, 1151 német, 641 rutén volt. Ebből 5481 római katolikusnak, 5305 izraelitának, 4473 görög katolikusnak, 1368 reformátusnak vallotta magát.

1919 és 1938 között a város Csehszlovákiához tartozott. Ekkor épült ki a város „kormányzósági negyede”, a Galagó, az egykori vásártéren. A város soknemzetiségű jellegét mutatja, hogy az 1930-as népszámláláson a város 27 000 fős lakosságát 8030 cseh vagy szlovák, 6260 ruszin, 5897 zsidó, 4499 magyar, 508 német és 53 lengyel, illetve néhány cigány nemzetiségű alkotta. Az 1938-as bécsi döntést követően ismét Magyarországhoz tartozott a Kárpátaljai Kormánybiztosság Ungi közigazgatási kirendeltsége székhelye lett, bár sem annak, sem a helyreállított vármegyének nem volt része, mivel törvényhatósági jogú várossá alakult.

A Vörös Hadsereg 1944. december 27-én foglalta el a várost, és 1945-ben, akárcsak egész Kárpátalja, az Ukrán SZSZK részeként Ungvár is a Szovjetunióhoz került.

Ukrajna 1991-es függetlenedésével Ungvárnak fokozatos leépítésekkel kellett szembenéznie, megszűntek a nehézipari üzemek, a szolgáltatás nagy mértékben romlott, ám a rendeződő magyar–ukrán, illetve szlovák–ukrán kapcsolatokkal Ungvár új fejlődési időszakba lépett.

Ungvár Kárpátalja kulturális központja. Itt működik az Ungvári Nemzeti Egyetem tíznél több karral, köztük a Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Karral.

Innen sugározza műsorát számos televízió és rádió. Könyv- és lapkiadók tucatjai jelentetik meg kiadványaikat, a városban több színház is működik. Minden évben megrendezik a nemzetközi színházi fesztivált, melyen magyarországi színházak is részt vesznek.

Ungvár az első világháborúig a történelmi Magyarország egyik keleti kulturális centruma volt, Trianon után magyar jellegét részben, majd a második világháború után szinte teljesen elvesztette. Építészeti szempontból a csehszlovák érában (1920–1938) fejlődött a legtöbbet, ekkor alakult ki a nagyrészt máig sértetlen városkép (míg a belváros belső utcái még az Osztrák–Magyar Monarchia stílusát őrzik). 1945 után a város mind építészeti, mind egyéb kulturális tekintetben a szovjet szocreál és proletkult hatása alá került, régi jellegét fokozatosan elvesztette.

Testvérvárosok:

- Békéscsaba, Magyarország (1998)
- Corvallis, Amerikai Egyesült Államok
- Česká Lípa, Csehország
- Darmstadt, Németország
- Horsens, Dánia
- Jarosław, Lengyelország
- Kajaani, Finnország
- Krosno, Lengyelország
- Kassa, Szlovákia
- Nagymihály, Szlovákia
- Nyíregyháza, Magyarország
- Orjol, Oroszország
- Szombathely, Magyarország

Forrás

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Ungvár>